

'A Paralyzed Cyclops In The Democratic Jungle': op schattenjacht met Alec Soth

FOTODOK Live!
Lezing Alec Soth
11 mei 2010

© Koos Breukel

Op doorreis van het Contact fotofestival in Toronto, naar een bezoekje aan uitgever Steidl en het fotoboekenfestival te Kassel wist FOTODOK Alec Soth over te halen om een tussenstop te maken in Utrecht voor een lezing in het kader van de tentoonstelling *Dog Days, Bogotá*. De levendige discussies over documentairefotografie tijdens het diner vormen voor Soth de aanleiding deze avond nu eens niet zijn gebruikelijke 'artist talk' te houden. Hij besluit dieper in te gaan op het vertellen van verhalen met beelden en zijn eigen (on)zekerheden over de mogelijkheden van fotografie.

Met de gedenkwaardige titel *A Paralyzed Cyclops In The Democratic Jungle* zet Soth direct de toon van zijn lezing: een mengeling van aangenaam vermaak en oprechte kritiek. De fotograaf als 'verlamde eenoog', dat is David Hockney's ervaring van fotografie: "photography is all right if you don't mind looking at the world from the point of view of a paralyzed cyclops - for a split second." Soth haalt Hockney erbij om de beperkingen van fotografie te benadrukken, namelijk de begrenzing in tijd, ruimte en plaats. De democratische jungle is Soths afgeleide van William Egglestons boek *A Democratic Forest* waarin hij onderzoekt dat 'anything and everything', alles dus, interessant is om te fotograferen. Van Egglestons democratische fotografie is het voor Soth een kleine stap naar de [twee biljoenste foto](#) op Flickr. Een foto die inwisselbaar is. Het had ook zomaar een Eggleston kunnen zijn. "Wat betekent het om te fotograferen in een tijd waar biljoenen beelden in omloop zijn?", vraagt Soth zich hardop af. De werkelijkheid wordt geneutraliseerd, alles is gedocumenteerd en de toegang tot fotografie is voor iedereen binnen handbereik. Fotografie is democratisch geworden in Egglestoniaanse zin.

Verhalenverteller

Voor Soth is het vertellen van verhalen, het narratief, dé uitweg uit de democratische jungle van de hedendaagse fotografie. Soth laat aan de hand van een foto van Gregory Crwedson, meester in de geënceneerde fotografie, meteen ook zien wat narratieve fotografie in zijn ogen niet is. Geënceneerde fotografie *suggereert* een verhaal, maar *vertelt* het niet. Soth wordt juist gedreven door zijn verlangen om verhalen te vertellen, maar wel vanuit de subjectieve beleving van de maker. Ter illustratie toont hij de zes spreads van W. Eugene Smiths serie [Country Doctor](#) in Life Magazine uit 1948, waar verhalende foto's alle ruimte krijgen. Het is nu nauwelijks voor te stellen dat een fotoserie zoveel plek krijgt in een magazine. Soth stelt vast dat dat te maken heeft met onze huidige mediaconsumptie. Het verhalende in fotografie is voor Soth wat anders dan het vertellen van een verhaal in film of theater. Een verhaal in een film kent een begin, midden en einde, en tussen het begin en het einde wordt de climax opgebouwd. Wanneer je de verschillende punten met elkaar verbindt ontstaat er een mooie parabool. Maar voor de fotografie werkt het niet zo. Voor Soth zit het vertellen van een verhaal veel meer in het maken van verbindingen tussen beelden door middel van associaties. 'Connecting the dots', zoals hij het zelf omschrijft. Soth visualiseert

dit met een afbeelding waar verschillende punten verspreid in een ruimte kris kras met elkaar verbonden zijn.

Saint Genevieve, Missouri, 2002.
Sleeping by the Mississippi, Alec Soth

Op zoek naar schatten langs de Mississippi

De land-artkunstenaars van de jaren zestig, een lezing van Joel Sternfeld en het werk van Robert Frank waren Soths inspiratie om foto's te gaan maken, ze vormden een basis van waaruit hij besloot te werken. Toch miste hij al snel iets in zijn beelden, namelijk de aanwezigheid van mensen. Door het werk van Diane Arbus en August Sander werd Soth uitgedaagd om mensen te benaderen voor zijn foto's. Hij ontwikkelde naar eigen zeggen een gevoeligheid om de juiste personen te kiezen voor een foto. Soth bevond zich in deze periode van zijn ontwikkeling als fotograaf in Minnesota, ver van de invloed van grote steden als New York of Chicago en trends in de kunst- en fotografiescene. Dit gaf hem vrijheid om ongeremd te experimenteren met associaties in zijn werk. Hoewel zijn associaties in eerste instantie voor veel mensen onbegrijpelijk bleken te zijn - van schapen, via mensen met oordopjes en een koor naar patiënten in een slaapkliniek bijvoorbeeld - experimenteerde Soth verder. Zo werkte hij een tijdje via het 'websurfing' idee. De ene foto, met een kip, leidt naar de volgende foto, een man met een ei en verder. Via een serie over de kleinste kerkjes ter wereld belandde Soth, inmiddels overgestapt op kleur en grootformaat, uiteindelijk bij het bed van luchtvaartpionier Charles Lindbergh (1902-1947) met uitzicht op de Mississippi rivier. Lindberghs biografie *Boyhood on the upper Mississippi*, vormde de aanleiding voor Soth om het stroomgebied van de machtige rivier af te reizen. Een reis die zou resulteren in het boek *Sleeping by the Mississippi*.

Charles Lindberghs boyhood bed
Little Falls, Minnesota, 1999.
Sleeping by the Mississippi, Alec Soth

Charles, Vasa, Minnesota, 2002.
Sleeping by the Mississippi Alec Soth.

De mensen die Soth ontmoette tijdens zijn reis vroeg hij om hun dromen op te schrijven. Vanuit deze notities, zocht Soth naar nieuwe beelden en nieuwe aanknopingspunten. Hij reed rond in zijn auto met een lijstje met dingen die hij zocht – ‘a treasure hunt’ noemt hij het zelf. De ontmoeting met een man die toevallig ook Charles heet (denk even terug aan Charles Lindbergh) en die met zijn modelvliegtuigen poseert is maar een van de prachtige uitkomsten van deze zoektocht. De rivier, hoewel nauwelijks in beeld, vormt de bindende factor tussen de verschillende beelden. Tegelijkertijd is de rivier een metafoor voor vrijheid en voor Soths associatieve dwaaltocht langs de Mississippi.

Dog Days, Bogotá & Niagara

Soth fotografeerde *Dog Days, Bogotá* (nog te zien bij FOTODOK t/m 6 juni) direct na zijn reis langs de Mississippi. Op dat moment was er nog nauwelijks aandacht voor zijn werk en *Dog Days* was in eerste instantie vooral bedoeld als persoonlijk fotowerk voor Soths geadopteerde dochtertje Carmen; een herinnering aan de stad waar ze geboren werd. Soth fotografeerde niet alleen de stad als een mooi aandenken, maar legde ook de donkere kanten van de stad vast. De angst, die net na 9/11 voelbaar was, het geweld op straat dat regelmatig tot uitbarsting kwam, en de vele straathonden. Soth zag de straathonden als een soort *stand-in* voor de straatkinderen die hij ontmoette, maar die hij uit ongemak niet fotografeerde. Uiteindelijk besloot hij *Dog Days, Bogotá* alsnog te publiceren.

Na verloop van tijd kreeg *Sleeping by the Mississippi* een gestaag groeiend publiek en Soth voelde druk om verder te gaan. Hij besloot zich te richten op de Niagara waterval. De waterval is een plek waar liefde en dood samenkomen. Verliefde stelletjes trouwen in een van de vele kapellen. Tegelijkertijd is Niagara ook een plek waar minder gelukkige mensen met een einde aan hun leven maken door in de enorme watermassa te springen. Volgens Soth is Niagara juist door deze tweestrijd ‘a really saucy place’. Met *Niagara* probeert hij deze tegenstrijdige emoties van de locatie vast te leggen. ‘I’m very much an American photographer’ verklaart Soth. Hij houdt van het landschap van noordelijk Amerika omdat hij weet hoe het landschap te lezen. Hij vindt het interessant om over dit landschap te communiceren zodat de kijker het landschap ook kan gaan begrijpen. Voor *Niagara* liet Soth, net als aan de Mississippi, mensen die hij ontmoette iets opschrijven, ditmaal in de vorm van liefdesbrieven. Ze lopen uiteen van onschuldige liefdesverklaringen tot grove scheldpartijen, naarmate het boek vordert. Ook dit keer vormden de brieven de aanknopingspunten van waaruit Soth van beeld naar beeld werkte.

Untitled. *Dog Days, Bogotá*. Alec Soth

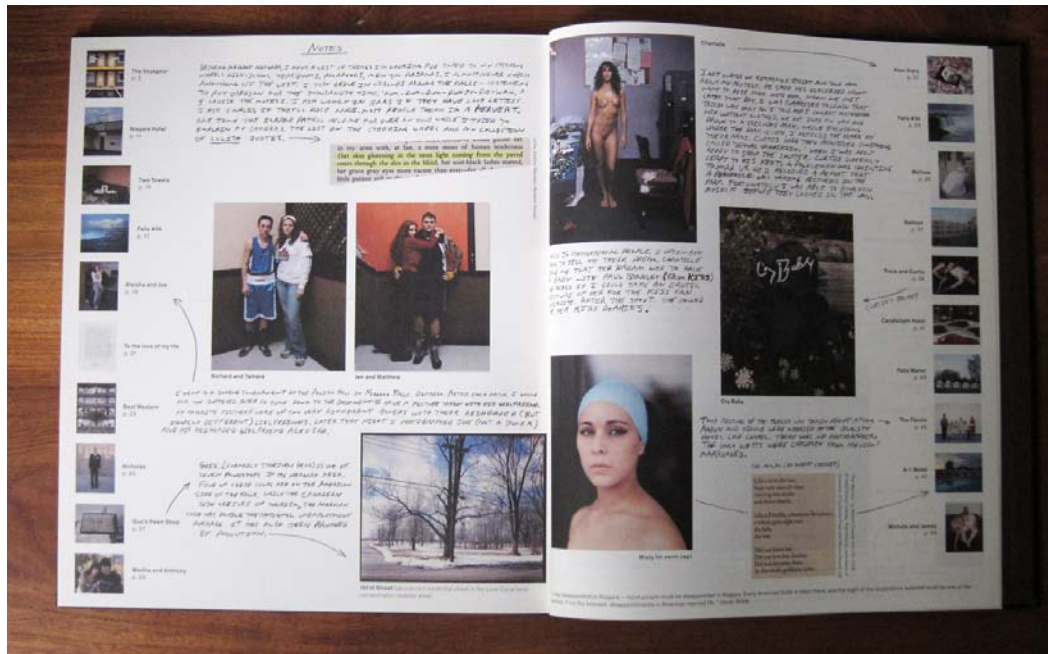

Two Towels, *Niagara*, 2004. Alec Soth

En verder...

Achterin het boek *Niagara* is aan de hand van Soth's handgeschreven notities te zien hoe Soths associatieve werkwijze vorm krijgt. Deze combinatie van beelden met handgeschreven notities werkte hij verder uit in Georgië. Via Magnum kreeg hij de opdracht om ‘iets te doen’ met de etnische diversiteit in het land. Dagen en routes om te fotograferen waren al uitgestippeld. Maar Soth gaf het project een andere

draai en maakte er zo zijn eigen ding van. Hij ging op zoek naar de mooiste vrouw van Georgië. Het verhaal krijgt vorm door aantekeningen die Soth bij de foto's maakte. In navolging hiervan werd zijn volgende project een zoektocht naar de 'loneliest man in Missouri'. Misschien dat er wel een mooie romance tussen die twee zou kunnen ontstaan?

Soth is naast het fotograferen ook druk met [Little Brown Mushroom](http://www.littlebrownmushroom.com/), een kleine uitgeverij en blog waarin hij samen met fotografen en andere creatieven experimenteert met 'little stories' en waar het zoeken naar schatten wordt voortgezet. Little Brown Mushroom is podium voor kleine, vaak controversiële verhalen, die voor ophef zorgen omdat ze zich buiten de gangbare kunst en fotografie bubble begeven. Soth gebruikt hier naast fotografie ook tekst en videobeelden. Door publicatie op de bekende opiniepagina's van de *New York Times* bereikt hij een eclectisch publiek dat uiteenlopend op zijn experimenten reageert. Een goed voorbeeld hiervan is de recente [controverse](#) rondom zijn [verslaglegging](#) van Mardi Grass. Belangrijk voor Soth om dit soort experimenten in zijn praktijk aan te gaan, is dat het 'comfortabel doen wat je goed kan' niet genoeg is. Je moet worstelen met een medium om de lol en de schoonheid er van te blijven zien. Soth heeft het gevoel dat hij hierin als fotograaf niet alleen staat.

Soth laat het publiek achter met een kleine traktatie: een van zijn recente 'little stories' getiteld *The Democratic Labradoodle*. De labradoodle (een labrador en poedel in één) is Misha, Soth's trouwe compagnon in deze ietwat conceptuele missie om democratisch te fotograferen in de geest van Eggleston. Soth legt het nog maar eens even uit aan Misha: 'It's like you go in the woods and smell everything'.

FOTODOK | Elsbeth Pijnappels

Afbeeldingen: © Alec Soth / Magnum Photos
<http://www.alecsoth.com/>
<http://littlebrownmushroom.wordpress.com/>
Portret Alec Soth: © Koos Breukel, 2010.